

Kako se koriste sredstva Fonda za zaštitu životne sredine u Leskovcu?

Tim 42
Leskovac, januar 2022.

Kako se koriste sredstva Fonda za zaštitu životne sredine u Leskovcu

Udruženje građana Tim 42

Leskovac, januar 2022.

Projekat "Zeleni fond za životnu sredinu" je realizovan u okviru programa podrške javnom zagovaranju „Istraži – Osnaži“ koji finansira Vlada Ujedinjenog Kraljevstva, a sprovodi Trag fondacija. Izradu ovog materijala je finansirala Vlada Ujedinjenog Kraljevstva; izneti stavovi nužno ne odražavaju zvaničnu politiku Vlade Ujedinjenog Kraljevstva.

Rezime

Nekoliko godina unazad grad Leskovac putem javnih konkursa finansira i sufinansira projekte koji imaju za cilj zaštitu životne sredine. Za te potrebe se na godišnjem nivou opredeljuju sredstva u budžetu grada ali u iznosu koji nije dovoljan za projekte većeg obima i aktivnosti koje bi u značajnoj meri unapredile loše stanje u ovoj oblasti. Veliki broj divljih deponija, mali procenat primarne selekcije otpada, zagađen vazduh i loš kvalitet vode u rekama pokazuju da na teritoriji lokalne samouprave ne manjka ekoloških problema koje treba urgentno rešavati u cilju, pre svega, zaštite zdravlja građana i građanki.

Međutim, ono što se kroz istraživanje organizacije Tim 42 pokazalo, jeste da nadležni imaju druge prioritete kada je reč o finansiranju i sufinansiranju projekata za zaštitu životne sredine. Nakon prikupljanja i analiziranja svih relevantnih informacija istraživački tim je zaključio:

- da lokalna samouprava finansira i sufinansira veći broj projekata koji imaju za cilj izvođenje građevinskih radova i nabavke nedostajućih osnovnih sredstava za rad podnosioca predloga;
- da se podržavaju projekti koji imaju negativnog ili veoma ograničenog pozitivnog efekta na zaštitu životne sredine;
- da se kroz pomenute konkurse novčana sredstva dodeljuju obrazovnim ustanovama i javnim preduzećima što je suprotno zakonu jer se radi o budžetskim korisnicima;
- da je došlo do trenda smanjivanja iznosa opredeljenih sredstava za ove potrebe što će uticati na kvalitet i efekte budućih predloga projekata;
- da je Pravilnik o uslovima za dodelu i korišćenje sredstava za finansiranje i sufinansiranje projekata iz Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca neophodno što hitnije izmeniti.

Konkursno finansiranje zaštite životne sredine u 2020/2021. godini

Finansiranje i sufinansiranje projekata za zaštitu životne sredine na teritoriji grada Leskovca u 2020. i 2021. godini sprovodilo se po proceduri utvrđenoj u nekoliko akata – Odluci o Fondu za zaštitu životne sredine, Programu korišćenja sredstava budžetskog Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca (za godinu u kojoj se raspisuje konkurs), Pravilniku o uslovima za dodelu i korišćenje sredstava za finansiranje i sufinansiranje projekata iz Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca, predlogu odluke Predsednika budžetskog fonda (za konkretne predloge projekata), Statutu grada Leskovca i Poslovniku o radu Gradskog veća.

Proceduru inicira Predsednik budžetskog fonda za zaštitu životne sredine¹ koji upućuje predlog o sprovođenju javnog konkursa Gradskom veću. Nakon donošenja odluke Gradskog veća o sprovođenju javnog konkursa objavljuje se oglas o sprovođenju javnog konkursa u kome su definisani uslovi i potrebna dokumentacija za podnošenje prijave. Komisiju za izbor projekata imenuje rešenjem Gradsko veće, a na obrazloženi predlog Predsednika fonda za zaštitu životne sredine. Komisija donosi obrazloženi predlog odluke o izboru projekata, a Gradsko veće donosi odluku o izboru.

Konkurs za izbor projekata za dodelu i korišćenje sredstava za finansiranje i sufinansiranje projekata iz Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca trajao je od 24.09.2020. godine do 09.10.2020. godine. Ukupan obim opredeljenih sredstava iznosio je 2.890.000,00 dinara. U poređenju sa ukupnim iznosom namenjenim za zaštitu životne sredine u budžetskom programu VI Odluke o budžetu grada Leskovca za 2020. godinu², to je 1.5% opredeljenih sredstava. U odnosu na ukupan budžet grada Leskovca za 2020. godinu³, ovaj iznos predstavlja 0,06% ukupnih sredstava.

U Odluci Gradskog veća o izboru projekata se vidi da su nekim učesnicima konkursa odobrena sredstva u (3 do 5 puta) manjem iznosu od traženog. U sva tri slučaja u pitanju su udruženja građana. Interesantno je zapažanje istraživačkog tima da je u pomenutoj odluci pored odobrenog iznosa udruženja Omladinski institut za zdravlje i razvoj ZDRAV stavljena napomena koja glasi „*Realizaciju organizovati u saradnji sa JP Urbanizam i izgradnja i JKP Komunalac*“. Istraživači su ocenili da se u ovom slučaju radi o direktnom nalogu učesniku konkursa, da se na ovaj način ograničava njegova autonomija i vrši uticaj na samu sadržinu projekta i implementaciju projektnih aktivnosti od strane tela i organa koji za to nema ovlašćenja – Gradskog veća i Komisije za izbor projekata.

U Odluci o sprovođenju javnog konkursa za finansiranje i sufinansiranje projekata iz Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca za 2021. godinu naveden je iznos od 1.850.000,00 dinara što je za milion i četrdeset hiljada dinara manje nego 2020. godine. Smanjenje iznosa nije praćeno i adekvatnim obrazloženjem, a posebno imajući u vidu da prethodne godine dva

¹ Predsednik budžetskog Fonda po funkciji je Šef odeljenja za zaštitu životne sredine Gradske uprave.

² Odlukom o izmeni i dopuni Odluke o budžetu grada Leskovca za 2020. godinu iz novembra 2020. godine opredeljeno je 197.824.000,00 dinara za budžetski program VI – Zaštita životne sredine

³ Odlukom o izmeni i dopuni Odluke o budžetu grada Leskovca za 2020. godinu iz novembra 2020. godine, budžet grada određen je u iznosu od 4.537.314.000,00 dinara.

projekta nisu finansirana isključivo zbog „ograničenih finansijskih sredstava“. Odlukom o budžetu grada Leskovca za 2021. godinu za budžetski program VI – Zaštita životne sredine je opredeljeno 93.400.000,00 dinara što je za više od sto miliona dinara manje nego 2020. godine.

Opšti cilj konkursa ostao je nepromenjen u 2020. u odnosu na 2021. godinu - Zaštita životne sredine kroz sprečavanje ili smanjenje zagađivanja životne sredine, održivo upravljanje prirodnim resursima, jačanje svesti o značaju zaštite životne sredine, i dr. Istraživački tim ukazuje na to da reči na kraju cilja konkursa „i drugo“ ukazuju na njegovu neodređenost i nedovoljnu preciznost, te mogu stvoriti ubuduće situacije u kojima je pod zaštitom životne sredine moguće finansirati najrazličitije vrste projekata. Ovako formulisan opšti cilj i nedostatak specifičnih ciljeva takođe pokazuje da jedinica lokalne samouprave nije jasno identifikovala koji su to problemi u zaštiti životne sredine koje treba adresirati kroz konkursno finansiranje.

Tekst Oglasa o sprovođenju javnog konkursa za izbor projekata navodi merila i kriterijume za odabir projekata i dodelu sredstava. U ovom dokumentu se kaže da se ocenjivanje projekata vrši sa aspekta značaja projekata za zaštitu, očuvanje, održivo korišćenje i unapređenje životne sredine i ispunjenosti ostalih ciljeva utvrđenih Zakonom o zaštiti životne sredine, Programom korišćenja sredstava budžetskog Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca i posebnim propisima. Izbor projekata vrši se na osnovu sledećih kriterijuma:

- Reference projekta: način realizacije projektnih aktivnosti u okviru odabrane tematske oblasti; dužina trajanja projekta; broj lica koja realizuju projekat; očekivani rezultati projekta;
- Ciljevi koji se postižu: mogućnost implementacije projekta; stepen unapređenja stanja u oblasti u kojoj se projekat sprovodi; obim zadovoljavanja javnog interesa - veličina ciljne grupe obuhvaćena projektom; mogućnost razvijanja projekta i njegova održivost;
- Sufinansiranje projekta iz drugih izvora (sopstvenih prihoda, inostranih fondova, poklona ili donacija) i visina potraživanih sredstava, odnosno procenat sufinansiranja iz drugih izvora;
- Opravdanost budžeta projekta: opravdanost strukture (vrste) i visine troškova;
- Kapacitet organizacije i kvalifikacije projektnog tima;
- Prethodno iskustvo u sprovođenju projekata iz tematske oblasti na koju se odnosi predlog projekta;

Pravo učešća na javnom konkursu imaju korisnici – pravna lica, koja su registrovana u Agenciji za privredne registre ili u nekom drugom odgovarajućem registru. Ovako široko postavljen krug učesnika doveo je do toga da godinama unazad korisnici sredstava budu obrazovne ustanove i javna preduzeća što nije u skladu sa Zakonom o budžetskom sistemu.

Podržani projekti u 2020/2021. godini

Na konkursu za dodelu i korišćenje sredstava za finansiranje i sufinansiranje projekata iz Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca u 2020. godini odabrano je 13 projekata⁴. Ukupan iznos raspodeljenih sredstava je 2.880.764,46 dinara.

Podnosilac projekta	Naziv projekta	Odobren budžet (RSD)
OŠ Svetozar Marković	Učimo na čistom vazduhu-Eko učionica	358,330.56
OŠ Vasa Pelagić	Naša vertikalna bašta - uređenje hola OŠ Vasa Pelagić	290,680.00
OŠ Trajko Stamenković	Eko medijateka 2	275,983.20
Omladinski institut za zdravlje i razvoj ZDRAV	ZDRAV-o za naselje!	254,000.00
Akademija strukovnih studija Južna Srbija	Zeleni amfiteatar	250,239.00
JP Pijaca Leskovac	Unapređenje životne sredine kroz razvijanje održivog sistema upravljanja otpadom u cilju smanjenja zagađenja životne sredine i degradacije prostora JP Pijaca Leskovac	250,000.00
Udruženje Grad Jelica	Preuzmi odgovornost, sačuvaj Kale	230,843.00
OŠ Đura Jakšić, Turekovac	Uređenje školskog dvorišta i izgradnja eko učionice-amfiteatra	225,000.00
Hemijsko-tehnološka škola Božidar Đorđević Kukar	Opremanje eko učionice aparatima za ispitivanje vazduha i edukativna kampanja o zaštiti vazduha	222,000.00
OŠ Vožd Karađorđe	Mikroklima naše eko bašte	180,688.70
Udruženje Konektor	Ceger za zelenu avanturu	103,000.00
NVO EU Zona	Bez pčela nema sveta! - podizanje svesti i podrška za očuvanje pčelarskih zajednica	103,000.00

Veći deo projekata u delu „Kratak opis svrhe i ciljeva projekta“ navodi probleme koji nisu relevantni za oblast zaštite životne sredine. Naime, iako se često ističe da je ekološka svest određenih ciljnih grupa niska i da ih je potrebno edukovati i informisati, nekoliko projekata ima u suštini za cilj da se kroz izvođenje građevinskih radova sanira, rekonstruiše, adaptira ili uredi određeni deo školske ustanove, obezbede nedostajući aparati za izvođenje nastave ili očisti neki deo javne površine. Interesantno zapažanje istraživača je da svi projekti obrazovnih ustanova imaju veoma sličnu matricu – obezbeđivanje nečega što nedostaje u ustanovi i što će učenici i nastavnici koristiti da razviju svoju ekološku svest. Sličnosti predloga projekata se još ogledaju i u nazivima prostora i prostorija koje se uređuju pa tako imamo tri Eko učionice, Eko amfiteatar, Eko medijateku i Eko baštu, dok Zeleni amfiteatar jednog podnosioca predloga projekta i Eko amfiteatar drugog podnosioca predloga projekta uređuje isti izvođač radova.

⁴ Projekat Docendo centra „Online eko patrola“ nije revidiran po nalogu donatora pa zbog toga nije finansiran.

Član 8. Pravilnika o uslovima za dodelu i korišćenje sredstava za finansiranje i sufinansiranje projekata iz Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca propisuje da zahtev/prijava za finansiranje i sufinansiranje projekata sadrži i vezu predloga projekta sa strateškim dokumentima. U samom oglasu o sprovođenju konkursa se strateški dokumenti i ne navode već se kaže: „*Ocenjivanje projekata vrši se sa aspekta značaja projekata za zaštitu, očuvanje, održivo korišćenje i unapređenje životne sredine i ispunjenosti ostalih ciljeva utvrđenih Zakonom o zaštiti životne sredine, Programom korišćenja sredstava budžetskog Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca i posebnim propisima*“. Sam Pravilnik pominje Nacionalni program zaštite životne sredine (koji je prestao da važi) i druge strateške dokumente u oblasti zaštite životne sredine bez preciznijeg definisanja na koje se dokumente misli.

U manjem broju projekata navedeno je na koji način su njihove aktivnosti povezane sa strateškim dokumentima, dok veći broj podnosilaca to nije učinio. U tri slučaja to nije uopšte navedeno, dok je u dva slučaja navedeno da je to godišnji plan rada škole i školski razvojni plan, što se teško može okarakterisati kao strateški dokument u oblasti zaštite životne sredine. Dva podnosioca su navela po jedan nepostojeći dokument u svom predlogu - Program razvoja životne sredine Leskovca i Program rada životne sredine Leskovca.

Pregled osnovnih aktivnosti svih predloga projekata daje najbolju sliku o tome koliko se odobrenim predlozima projekata doprinosi zaštiti životne sredine, a koliko primera radi građevinarstvu. Iskop i ravnjanje zemljišta, postavljanje behaton ploča, izrada metalne konstrukcije, montaža letvi, postavljanje ivičnjaka, montiranje tribina, samo su neke od aktivnosti koje bi trebalo da doprinesu zaštiti životne sredine kroz ove projekte. Dodatne aktivnosti se tiču nabavke opreme, ali i promocije kroz štampanje flajera i postera što je upitno sa aspekta uticaja projekta na životnu sredinu.

U nastavku sledi analiza svakog pojedinačnog projekta. Projekti su rangirani prema iznosima odobrenog budžeta, od najvišeg ka najmanjem. Analiza projekta se sastojala od kratkog opisa svrhe i ciljeva, pregleda implementiranih aktivnosti i njihovog rezultata i efekata na zaštitu životne sredine imajući u vidu opšti cilj raspisanog konkursa - Zaštita životne sredine kroz sprečavanje ili smanjenje zagađivanja životne sredine, održivo upravljanje prirodnim resursima, jačanje svesti o značaju zaštite životne sredine, i dr.

Predloge odobrenih projekata, narativne i finansijske izveštaje učesnika konkursa i ostalu konkursnu dokumentaciju istraživači su prikupili putem zahteva za pristup informacijama od javnog značaja Gradskoj upravi grada Leskovca – Odeljenju za zaštitu životne sredine. Zahtevi za pristup informacijama su poslani i onim učesnicima konkursa koji izveštaje nisu dostavili u periodu kada je istraživanje rađeno ili iz dostavljenog izveštaja nije bilo moguće utvrditi na koji način su aktivnosti implementirane⁵.

⁵ Zahtevi poslani Akademiji strukovnih studija Južna Srbija, OŠ Svetozar Marković, OŠ Đura Jakšić, OŠ Vasa Pelagić, OŠ Trajko Stamenković, OŠ Vožd Karađorđe, Hemijsko-tehnološkoj školi Božidar Đorđević Kukar i JP Pijaca Leskovac.

Analiza pojedinačnih projekata

1. Podnosilac projekta: OŠ Svetozar Marković

Projekat: Učimo na čistom vazduhu-Eko učionica

Iznos: 358.330,56 dinara

Cilj projekta

Projekat podnosioca u opisu svrhe navodi probleme uređenja školskog dvorišta (nedostatak klupi, kanti za smeće, devastirano drveće, nedovoljno zelenila). Cilj projekta je izgradnja eko učionice na otvorenom prostoru. Međutim, nedovoljno je objašnjeno na koji način će jedan takav prostor doprineti razvitku svesti o očuvanju životne sredine kao jednom od opštih ciljeva konkursa. Pored toga, u okviru prvog cilja navedeno je da će izgradnja ove učionice doprineti jačanju samopouzdanja i osećaja odgovornosti kod učenika da mogu doprineti nečemu bitnom kao što je uređenje okoline, međusobnom druženju koje će im omogućiti da se osećaju prijatnije i zadovoljnije, što su možda relevantni ciljevi rada škole kao obrazovne ustanove, ali ne i ovog konkursa. Takođe, organizovanje tematskih časova, obeležavanje bitnih datuma za školu, održavanje časova u vreme pandemije kao drugi navedeni cilj ne mogu biti logički povezani sa zaštitom životne sredine.

Rezultati implementiranih aktivnosti i efekti projekta na zaštitu životne sredine

Izveštaj o implementiranim aktivnostima sastoji se od spiska aktivnosti preduzetih u postupku angažovanja izvođača, izvođenja radova i isplate izvođaču. U samo jednom delu pod nazivom „Opis izvedenih radova“ može se pronaći narativni opis onoga što je urađeno uz slike koje su priložene izveštaju. Takođe, istraživački tim je primetio da ovaj izveštaj nije napisan na standardnom obrascu koji je propisan od strane Fonda za zaštitu životne sredine.

Rezultat projekta – izgradnja eko učionice je postignut izvođenjem navedenih radova. Međutim, imajući u vidu da izgradnja ovog objekta nije sama sebi cilj, istraživački tim je pokušao da pronađe i efekte ovog projekta na razvijanje svesti učenika i učenica o značaju zaštite životne sredine.

Na internet stranici škole⁶, koja ima odeljke „Nastava u prirodi“ i „Projekti i projektne aktivnosti“ nema informacija o postojanju ove učionice i održavanju nastave, obeležavanju važnih datuma ili drugih aktivnosti kojim se jača svest učenika o zaštiti životne sredine kako je to opisano u projektu. Ni korišćenjem termina za pretragu „eko učionica“ na pomenutoj internet stranici istraživači nisu mogli da pronađu informacije o ovom objektu.

Fotografija koju je napravio istraživački tim tokom obilaska terena

Obilaskom terena utvrđeno je da učionica postoji ali je upitna njena svrha s obzirom da zbog lošeg vremena u jesenjem i zimskom periodu u njoj nije moguće organizovati bilo kakve aktivnosti, a i prostor je suviše mali da primi onaj broj učenika koji u proseku pohađa jedno odeljenje. Na Facebook stranici škole⁷ i u lokalnim elektronskim medijima nema informacija o projektu.

U odgovoru na zahtev za pristup informacijama od javnog značaja rukovodstvo škole je navelo da je u ovom prostoru organizovan doček đaka prvaka i „Poligon znanja“, da su učenicima, roditeljima i nastavnicima pružene nove mogućnosti za odmor i rad i da je pravljenje letnjikovca omogućilo i obogatilo bolju organizaciju nastave i slobodnih aktivnosti. Jednom rečju, svi rezultati nisu povezani sa ciljem konkursa.

Efekti projekta na zaštitu životne sredine mogu biti ocenjeni i kao **negativni** zbog seče drveta (15 m² za nadstrešnicu i dodatna građa za klupe, sto i kante) i zauzimanja 20m² dvorišta betoniranom podlogom. Na kraju, za prevoz građe upotrebljeno je vozilo koje je prešlo nešto manje od 40 kilometara od sedišta izvođača (Grdelica) radova do mesta izvođenja radova (Leskovac) i nazad samo prilikom dovoženja građe. Radnici su izvodili radove 10 dana sa prekidima zbog lošeg vremena, pa je pretpostavka da su više puta prelazili navedenu relaciju. To je takođe uticalo na zagađenje životne sredine imajući u vidu ugljenični otisak svakog vozila⁸.

⁶ <http://www.svetozarmarkovic.edu.rs/index.php/sr/>

⁷ <https://www.facebook.com/groups/413759709072854/>

⁸ <https://www.epa.gov/greenvehicles/greenhouse-gas-emissions-typical-passenger-vehicle>

2. Podnosilac projekta: OŠ Vasa Pelagić

Naziv projekta: Naša vertikalna bašta - uređenje hola OŠ Vasa Pelagić

Iznos: 290.680,00 dinara

Cilj projekta

Cilj projekta je podizanje svesti učenika i nastavnika o značaju očuvanja i unapređenja životne sredine, značaju vertikalnih bašti, motivisanje učenika da ove bašte održavaju, ali i izgradnja osećanja zajedništva kroz sprovođenje projekta, vizuelno obogaćivanje i oplemenjivanje enterijera škole.

Rezultati implementiranih aktivnosti i efekti projekta na zaštitu životne sredine

Značaj vertikalnih bašti u urbanoj ekologiji je odavno poznat. Biljke postavljene na fasadama objekata pružaju bolju izolaciju objekta, pročišćavaju vazduh, smanjuju buku.

U periodu izrade istraživanja podnosilac projekta nije podneo donatoru izveštaj o realizaciji projekta.

Pretraživanjem internet sajta⁹ i Facebook grupe škole¹⁰ ustanovljeno je da nema objavljenih informacija o projektu, niti ih ima u lokalnim elektronskim medijima. Takođe, na internet prezentaciji nema sekcija koje bi se odnosile na druge aktivnosti koje se odnose na zaštitu životne sredine, a koje su održane u pomenutom holu tj. pored vertikalne bašte.

Zbog trenutne epidemiološke situacije istraživači nisu imali mogućnosti za obilazak ove obrazovne ustanove.

U odgovoru na zahtev za pristup informacijama od javnog značaja navedeno je da se prostor oko vertikalne bašte koristi od strane prvog i drugog razreda koji ostaju u produženom boravku (prosečno 20 učenika), dve grupe dece iz druge predškolske ustanove (50-toro dece) koji koriste prostor za užinu, nastavnice biologije i Čuvara prirode. Dve radionice koje su održane nose nazive „Gajimo ukrasno i lekovito bilje“ i „Značaj lekovitog bilja – eko čajanka“ kao dokaz o održavanju priložene su fotografije učenika i učenica.

Fotografija dobijena od škole putem zahteva za pristup informacijama od javnog značaja

Iako istraživači nisu pronašli adekvatne studije koje su se bavile uticajem unutrašnjih vertikalnih bašti na zaštitu životne sredine, ovaj projekat može imati pozitivan efekat na

⁹ <https://vasapelagic.edu.rs/>

¹⁰ <https://www.facebook.com/vasapelagicleskovac>

podizanje svesti učenika i učenica o značaju ovakvih bašti. Ipak ovaj efekat je **ograničen** time što je bašta locirana u holu i ciljne grupe projekta su samo učenici i učenice škole kao i oni koji povremeno koriste prostor (vertikalna bašta na fasadi škole bi imala uticaj i na širu zajednicu) i time što nisu sprovedene konkretne aktivnosti koje bi edukovale učenike o zaštiti životne sredine. Takođe, održivost projekta je svedena samo na održavanje ove bašte. Vertikalne bašte su odgovor na smanjivanje zelenila i biljaka u gradovima usled preterane urbanizacije, klimatskih promena, zagađenja pa bi ona trebala da služi da podstakne učenike i učenice da se bave i razmišljaju o ovim i drugim ekološkim problemima.

3. Podnosilac projekta: OŠ Trajko Stamenković

Naziv projekta: Eko medijateka 2

Iznos: 275.983,20

Cilj projekta

Kao i ostali projekti obrazovnih ustanova, učesnika ovog konkursa, i ovaj za cilj ima podizanje svesti i edukaciju učenika i učenica o zaštiti životne sredine. Ono što se ovde izdvaja kao kuriozitet je to da projekat ima za cilj da podigne ovu svest i kod nastavnika. To otvara pitanje ko će raditi na edukaciji učenika i učenica ukoliko ni nastavnici nisu dovoljno osvešćeni da se bave temom zaštite životne sredine. Ono što se ne uklapa u cilj konkursa i kosi se sa samim projektom je razvijanje informacione pismenosti učenika i učenica koje je takođe predviđeno predlogom projekta kao jedan od ciljeva.

Rezultati implementiranih aktivnosti i efekti projekta na zaštitu životne sredine

Izveštaj o realizaciji projekta je napisan izuzetno šturo i odnosi se na podatke o tome ko je, kada i kako izveo radove na adaptaciji učionice i biološkog kabineta u Eko medijateku.

Pretraživanjem internet sajta¹¹ i Facebook grupe škole¹² ustanovljeno je da nema objavljenih informacija o projektu, niti ih ima u lokalnim elektronskim medijima.

Zbog trenutne epidemiološke situacije istraživači nisu imali mogućnosti za obilazak ove obrazovne ustanove.

U odgovoru na zahtev za pristup informacijama od javnog značaj ova obrazovna ustanova navela je brojne aktivnosti koje se tiču izrade ekoloških prezentacija, formiranje Eko tima učenika i učenica, realizovanje predavanja, prikazivanja ekoloških filmova za mlađe i starije uzraste dece. Eko reporteri u ovom delu škole izlažu svoje panoe za učenike i roditelje i po svom izboru obeležavaju ekološke datume sa ekološkog kalendara.

¹¹ <http://ostrajkostamenkovic.nasaskola.rs/>

¹² <https://sr-rs.facebook.com/pages/category/Local-Business/OS-Trajko-Stamenkovic-Leskovac-243675352456844/>

Istraživači su primetili da se u predlogu projekta (deo pod nazivom Reference podnosioca) navodi da je projekat Eko medijateka već sproveden i da je on održiv i trajan. Dalje se u drugom delu predloga navodi da je projekat Eko medijateka u školskoj 2018/2019 godini održan u učionici koja je mala i neadekvatna, što je problem koji će se otkloniti projektom „Eko medijateka 2“. Održivost rezultata projekata ovog podnosioca bi trebalo preispitati u slučaju podnošenja novih predloga. Iz odgovora škole istraživačima se može zaključiti da se ova obrazovna ustanova bavi brojnim ekološkim temama i aktivnostima pa iako je efekat na podizanje ekološke svesti učenika i učenica nedvosmislen, teško je razdvojiti aktivnosti koje se finansiraju projektom, a koje predstavljaju redovan rad učenika po nastavnom planu i programu. Pretpostavka je da podnosilac projekta koji konkuriše predlogom projekta ima osnovne preduslove za sprovođenje projektnih aktivnosti. Imajući u vidu da je suština projekta opremanje učionice (stolice, katedra, projektor, kamera, lap top, platno, nastavni materijal potreban za realizaciju projektnih aktivnosti) i adaptacija učeničkog prostora u medijateku (građevinski radovi) – istraživači ocenjuju da ovaj projekat ima **ograničenog** uticaja na zaštitu životne sredine.

Fotografija dobijena od škole putem zahteva za pristup informacijama od javnog značaja

4. Podnosilac projekta: Omladinski institut za zdravlje i razvoj ZDRAV

Naziv projekta: ZDRAV-o za naselje!

Iznos: 254.000,00 dinara

Cilj projekta

Cilj projekta je da se specifičnim drvećem oplemeni prostor u centru grada. U opisu ovog dela projekta nedostaju informacije o tome koje se konkretno drveće planira za sadnju i u kojoj meri će ono doprineti zaštiti životne sredine. Takođe, u delu u kome se opisuje veza projekta sa strateškim dokumentima naveden je podatak da je Programom razvoja grada Leskovca 2015 – 2020 godine predviđeno uređenje parkova i ostalih javnih površina. Analizom pomenutog strateškog dokumenta pronađena je aktivnost „Uređenje trga, parka i ostalih javnih površina u centralnoj gradskoj zoni u Leskovcu“ što po nazivu i po lokaciji odgovara onoj u opisu predloga projekta. Međutim, ova aktivnost nalazi se u Strateškoj oblasti Urbanizacija - Strateški cilj 1: Stvoriti prostorno-urbanističke uslove za unapređenje kvaliteta života građana Leskovca u skladu sa principima održivog razvoja i preduzetničkom tradicijom – Prioritet 1.2: Realizovati prostorne i urbanističke planove – Detaljni cilj 1.2.4: Unaprediti

pružanje usluga u komunalnim delatnostima¹³. Za ovaj cilj predviđeno je izdvajanje od 50 miliona dinara i u nadležnosti je JP Direkcije za urbanizam i izgradnju (sada JP Urbanizam i izgradnja) grada Leskovca. Zbog toga je nejasno zašto je ista aktivnost finansirana i kroz ovaj projekat.

Rezultati implementiranih aktivnosti i efekti projekta na zaštitu životne sredine

U izveštaju o realizaciji projekta opisan je samo postupak sadnje (čišćenje i priprema prostora, dopremanje sadnica, dopremanje zemlje, kopanje kanala itd.) drveća. Takođe je navedeno da će projekat dati rezultate za dve do tri godine – lepša i zdravija sredina, smanjenje buke i prodor prašine i izduvnih gasova.

Pretraživanjem interneta ustanovljeno da nema objavljenih informacija o projektu, niti se one mogu pronaći u elektronskim medijima. Nosilac projekta nema internet stranicu niti stranice na društvenim mrežama.

Istraživački tim je prvo obišao lokaciju „pored crkve“¹⁴ koja je navedena u predlogu projekta jer se ni u izveštaju o realizaciji projekta ne govori gde je tačna lokacija sadnje, a nisu priložene ni fotografije zasađenog drveća.

Fotografije koje je napravio istraživački tim tokom obilaska terena

S obzirom da istraživači nisu pronašli drveće na pretpostavljenoj lokaciji, obratili su se zahtevom za pristupom informacijama JP Urbanizam i izgradnja Leskovca u kome su zahtevali informaciju o lokaciji sadnje. U odgovoru na zahtev iz ovog javnog preduzeća navodi se da je 55 sadnica zasađeno u ulicama Đure Salaja, Jelene Kostić, Alojza Budimira i Pustorečka. Međutim, u poslednjoj od navedenih lokacija nije pronađeno nijedno novozasađeno stablo i broj novih sadnica ne odgovara onom koji je nabavljen kroz projekat. U odgovoru javnog preduzeća se navodi da je ceo projekat sproveo javno komunalno preduzeće Komunalac Leskovac što nije u skladu sa odobrenim projektom.

Sadnja drveća u urbanim sredinama doprinosi zaštiti životne sredine na više načina – apsorpcijom zagađujućih materija iz vazduha, smanjivanjem zagrejanosti vazduha u letnjim mesecima, doprinoseći biodiverzitetu itd. Zbog toga ovaj projekat ima pozitivnih ali ograničenih efekata na životnu sredinu koji će se u potpunosti ispoljiti tek onda kada drveće dostigne svoju zrelost. Kao što je to navedeno u istraživanjima, uprkos rastućim urbanim zelenim površinama, samo nekoliko studija je kvantifikovalo apsorpciju CO₂ urbanih stabala i

¹³ https://www.gradleskovac.org/images/stories/dokumenta/PROGRAM_RAZVOJA_GRADA_LESKOVCA_2015-2020_FINAL.pdf

¹⁴ Na osnovu informacija iz strateških dokumenata navedenih u projektu koji pominju uređenje centralne gradske zone pretpostavka istraživača je bila da se radi o Sabornom hramu i crkvi Odžakliji u centru grada

procenilo njihove dinamičke promene sa različitim atmosferskim uslovima. Različite vrste drveća, različite starosti, različito reaguju na okruženje i stoga mogu da apsorbuju CO₂ različitim brzinama.

Dakle, istraživanje specifičnih odgovora urbanog drveća na uslove životne sredine treba poboljšati razumevanje kako različite urbane vrste drveća apsorbuju CO₂ kroz fotosintezu, što je potrebno za efikasno planiranje i upravljanje zelenim površinama radi optimizacije korišćenja zemljišta u urbanim sredinama¹⁵. Ovakvo istraživanje nije urađeno pre podnošenja projekta. Umesto toga stručna saradnica za zelenilo JP Urbanizam i izgradnja Leskovac je dala elektronskim putem saglasnost na sadnju navedenih vrsta drveća i predložila sadnice koje je potrebno zasaditi (broj i vrstu). Istraživači smatraju da ovaj projekat ima **pozitivnog** efekata na zaštitu životne sredine, doprinosi opštem cilju konkursa s tim što će taj doprinos biti vidljiv tek za nekoliko godina.

5. Podnosilac projekta: Akademija strukovnih studija Južna Srbija

Naziv projekta: Zeleni amfiteatar

Iznos: 250.239,00 dinara

Cilj projekta

Cilj ovog projekta je veoma širok i kompleksan. U njemu je navedeno da će se izgradnjom zelenog amfiteatra i organizovanjem aktivnosti u njemu uticati na podizanje ekološke svesti populacije, promovisati aktivizam mladih, izlazak u prirodu, važnost zaštite životne sredine, zdrave okoline, kao i afirmisati studenti i studijski programi iz oblasti zaštite životne sredine koji se organizuju na Akademiji.

Rezultati implementiranih aktivnosti i efekti projekta na zaštitu životne sredine

Analizom internet prezentacije ove obrazovne ustanove¹⁶ može se pronaći podatak da ova ustanova ima osnovne i master studije životne sredine. Takođe, Odsek ima prostorni kapacitet od 1500 m² i adekvatnu opremu za kvalitetno izvođenje svih oblika nastave. Prostor za vežbanje na Odseku je funkcionalno organizovan tako da laboratorije i radionice predstavljaju tehničko-tehnološke celine u kojima se realizuje praktična nastava prema principima realnih industrijskih procesa. Nejasno je zbog čega je bilo neophodno napraviti ovaj amfiteatar i nabaviti laptop, projektor, platno kada ustanova već poseduje sve ono što je potrebno za izvođenje stručne nastave i što se može koristiti za podizanje ekološki svesti populacije, promovisanje aktivizma mladih, izlaska u prirodu, važnosti zaštite životne sredine i zdrave okoline kako je to navedeno u predlogu projekta.

¹⁵ <https://bmcecol.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12898-020-00289-4>

¹⁶ <https://vsstle.edu.rs/>

Analizom internet stranice podnosioca utvrđeno je da se u video materijalima pominju isključivo prethodno sprovedeni projekti¹⁷ takođe finansirani sredstvima grada Leskovca. U gostovanju na jednoj lokalnoj televiziji¹⁸ predstavnica Akademije je navela da će Zeleni amfiteatar biti korišćen za razne radionice, zabavne i kulturne programe i ono što je istaknuto kao jako bitno na ovom mestu će se održavati modne revije učenika i učenica. Iz ovakvih izjava može se zaključiti da se putem ovakvih projekata uređuje prostor škole za potrebe učenika i učenica, a da se zaštita životne sredine navodi samo u cilju opravdanja finansiranja projekta.

Na zahtev za pristup informacijama o projektu koji je istraživački tim uputio ovoj obrazovnoj ustanovi, nije odgovoreno.

Za potrebe izgradnje pomenutog amfiteatra upotrebene su behaton ploče, betonirane su staze i podloga za amfiteatar te je time smanjena površina pod zemljom u dvorištu Odseka, postavljena je metalna konstrukcija i upotrebena je određena količina drveta. Po izveštaju o realizaciji projekta radnici su radili 30 dana na postavljanju ovog amfiteatra pa je pretpostavka da su za prevoz materijala i radnika više puta prelazili put od sedišta izvođača radova (Turekovac) do mesta izvođenja radova (Leskovac) što je oko 20 kilometara. To je takođe uticalo na zagađenje životne sredine imajući u vidu ugljenični otisak svakog vozila¹⁹. Zbog toga ovaj amfiteatar kao ni sam projekat ne može biti ocenjen kao „zelen“ tj. njegov uticaj na zaštitu životne sredine je **negativan**. Slične projekte ove obrazovne ustanove grad Leskovac je finansirao i u prethodnim godinama. Kao što se iz objavljenog video materijala vidi, postavljanje behaton ploča, betoniranje dvorišta i upotreba više kubnih metara drvene građe su i tada bile osnovne aktivnosti²⁰ što dovodi u pitanje opravdanost finansiranja ovakve vrste projekta.

Fotografija je printscreen sa youtube kanala podnosioca projekta

¹⁷ https://www.youtube.com/watch?v=_ocwmejHsA0

¹⁸ https://m.facebook.com/778899565587879/videos/159429569576372/?__so__=channel_tab&__rv__=all_videos_card&_rdr

¹⁹ <https://www.epa.gov/greenvehicles/greenhouse-gas-emissions-typical-passenger-vehicle>

²⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=IUrwPg-WmUM>

6. Podnosilac projekta: JP Pijaca Leskovac

Naziv projekta: Unapređenje životne sredine kroz razvijanje održivog sistema upravljanja otpadom u cilju smanjenja zagađenja životne sredine i degradacije prostora JP Pijaca Leskovac

Iznos: 250.000,00 dinara

Cilj projekta

Projektom se unapređuje svest korisnika o značaju prikupljanja i selektovanja otpada. Imajući u vidu da se radi o korisnicima usluga JP Pijaca Leskovac (vlasnicima i korisnicima tezgi) nije najjasnije kako se u to uklapa i predstava za decu koja je predviđena kao jedna od aktivnosti. Takođe, sadnja drveća kao aktivnost ne uklapa se sistem upravljanja otpadom osim kada se radi o ozelenjavanju mesta gde se nalazila deponija što ovde nije slučaj.

Rezultati implementiranih aktivnosti i efekti projekta na zaštitu životne sredine

Prethodno važeći Plan upravljanja otpadom na teritoriji grada Leskovca (2010-2020) jasno je definisao da je cilj izrade ovog plana - uspostavljanje celovitog sistema upravljanja otpadom, kontrola i smanjivanje štetnih uticaja otpada na okolinu, razvoj informacionog sistema upravljanja otpadom u sklopu informacionog sistema Republike Srbije, te uspostavljanje samoodrživog finansiranja sistema upravljanja otpadom na teritoriji grada Leskovca²¹. Kao što se iz ovog dokumenta može videti, problem upravljanja otpadom je veoma kompleksan i predviđa koordinisane aktivnosti raznih subjekata. JP Pijaca i prostor oko nje (ulice Nikole Skobaljića i Voje Nikolajevića) nisu identifikovane u ovom dokumentu kao problem koji treba rešavati. Edukacija bilo kog građanina i građanke je svakako korisna aktivnost i doprinosi zaštiti životne sredine, ali je efekat ovog projekta ograničen samo na užu krug ljudi i dve ulice u gradu Leskovcu. Rezultat naveden u predlogu projekta kao „očišćen prostor kroz razvijanje održivog sistema upravljanja otpadom u cilju smanjenja zagađivanja životne sredine i degradacije prostora“ je postignut samo u prvom delu – prostor je očišćen ali održivi sistem upravljanja otpadom nije razvijen.

U objavama predstavnika JP Pijace Leskovac na njihovoj zvaničnoj Facebook stranici²² prikazane su aktivnosti podele flajera, sadnje zimzelenih sadnica i uređenja pijace br. 3. Ove aktivnosti navedene su i u izjavi o projektu direktora ovog javnog preduzeća koji je pomenuo da se one implementiraju u okviru „plana ekološke održivosti prostora od 1000 kvadrata na pijaci br. 3 u Radničkom naselju“ što nije u skladu sa navedenim ciljem projekta koji ne spominje koncept ekološke održivosti²³ već razvijanje održivog sistema upravljanja otpadom.

²¹ <http://www.sepa.gov.rs/download/UpravOtpad/LeskovacLPUO.pdf>

²² <https://www.facebook.com/leskovacpijaca/>

²³ Ekološka održivost je po jednoj definiciji zadovoljavanje potreba za resursima i uslugama aktuelnih i buduće generacije bez ugrožavanja zdravije ekosistema koji ih obezbeđuju, Morelli, John (2011) "Environmental Sustainability: A Definition for Environmental Professionals," Journal of Environmental Sustainability: Vol. 1: Iss. 1, Article 2. DOI: 10.14448/jes.01.0002 Available at: <http://scholarworks.rit.edu/jes/vol1/iss1/2>

Na internet stranici JP Pijaca Leskovac²⁴ nema informacija o projektu.

Podnosilac je u predlogu projekta naveo da će sadnjom zimzelenih sadnica „vršiti edukaciju korisnika i meštana naselja“. Obilaskom terena istraživači su utvrdili da je sadnja zimzelenih sadnica bila uspešna, ali da one nisu održavane i kao posledica toga biljke su se osušile.

U odgovoru na zahtev za pristup informacijama od javnog značaja rukovodstvo JP Pijaca Leskovac je navelo da je predstava za decu (deo edukativne kampanje) morala biti otkazana zbog epidemioloških razloga. Na jednoj od fotografija koja je poslata kao prilog u odgovoru na zahtev vidi se da kontejneri postavljeni na navedenoj lokaciji nisu sudovi namenjeni za primarnu selekciju otpada, već sudovi za mešoviti otpad. Ova fotografija prikazuje i jedan od sudova u kome se pored kartonskih kutija nalazi i voće što dovoljno govori o uspešnosti edukacije korisnika o primarnoj selekciji otpada.

Fotografija dobijena od JP Pijaca putem zahteva za pristup informacijama od javnog značaja

Fotografiju je napravio istraživački tim tokom obilaska terena

Iako je u predlogu projekta navedena edukacija korisnika o selektovanju otpada i prikazana podela promotivnog materijala na društvenim mrežama, zbog nepovezanosti svih implementiranih aktivnosti sa nejasno formulisanim ciljevima projekta, istraživački tim je ocenio da ovaj projekat **nema efekata** na zaštitu životne sredine, ne doprinosi održivom sistemu upravljanja otpadom i u najvećem delu predstavlja projekat uređenja objekta poslovanja jednog javnog preduzeća.

²⁴ <https://pijacale.co.rs/>

7. Podnosilac projekta: Udruženje Grad Jelica

Naziv projekta: Preuzmi odgovornost, sačuvaj Kale

Iznos: 230.843,00 dinara

Cilj projekta

Cilj projekta je uređenje prostora na obližnjem brdu i postavljanje kanti za smeće, klupa za odmor i letnjikovca. Ovaj prostor (ekološko dvorište) će se koristiti za podizanje ekološke svesti građana, ali i za uživanje i rekreaciju. Međutim, u predlogu projekta nije objašnjeno koje će se edukativne aktivnosti odvijati na ovom prostoru u cilju podizanja svesti građana.

Rezultati implementiranih aktivnosti i efekti projekta na zaštitu životne sredine

Rezultati implementiranih aktivnosti su:

- očišćen prostor
- obezbeđene kante za smeće
- obezbeđen letnjikovac
- obezbeđene klupe za odmor i rekreaciju
- podignuta ekološka svest građana.

Izveštaj o realizovanom projektu nije dostavljen donatoru u periodu izrade istraživanja.

Pretraživanjem interneta ustanovljeno da nema objavljenih informacija o projektu, niti se one mogu pronaći u elektronskim medijima. Nosilac projekta nema internet stranicu niti stranice na društvenim mrežama. Jedina informacija koju je istraživački tim uspeo da pronađe je vest o planovima da se uredi pomenuti prostor²⁵ koji su objavljeni prilikom potpisivanja ugovora o dodeli sredstava sa lokalnom samoupravom.

Analizom postignutih rezultata, osim očišćenog prostora, istraživači nisu uspeli da identifikuju druge pozitivne efekte uticaja ovog projekta na životnu sredinu. Podizanje ekološke svesti građana je dugotrajan proces i ne obuhvata samo edukaciju o tome da smeće treba baciti u kantu već da isto treba sortirati (primarna selekcija), odlagati u za to posebne sudove, ponovo upotrebljavati a pre svega smanjiti njegov nastanak (Reduce, Reuse, Recycle²⁶).

Dodatno, ne postoje podaci o tome kada, gde i kako je edukacija građana izvršena, kao ni na koje teme. Što se tiče upotrebljenih materijala za implementaciju aktivnosti, imajući u vidu da

Fotografije koje je napravio istraživački tim tokom obilaska terena

²⁵ <https://jugmedia.rs/u-planu-izradnja-vidikovca-i-trim-staze-na-brdu-iznad-grdelice/>

²⁶ <https://www.epa.gov/recycle>

je ovo još jedan projekat izvođenja radova, njegovi efekti (upotreba drvne građe, metala, mašina za rad itd.) su **negativni** po životnu sredinu.

8. Podnosilac projekta: OŠ Đura Jakšić, Turekovac

Naziv projekta: Uređenje školskog dvorišta i izgradnja eko učionice-amfiteatra

Iznos: 225.000,00 dinara

Cilj projekta

Cilj ovog projekta je višestruk – uređivanje školskog dvorišta, razvijanje svesti o lepom i korisnom, o očuvanju životne sredine, stvaranje boljih i lepših uslova za boravak i rad dece i zaposlenih, postizanje većih rezultata u oblasti vaspitanja i obrazovanja kao i podsticanje odgovornijeg ponašanja u školi u cilju očuvanja životne sredine. Iz ovako definisanog cilja može se zaključiti da njega možemo podvesti pod nekoliko oblasti – građevinski radovi, obrazovanje i ekologija i po opisu se ne razlikuje se od sličnih projekata drugih obrazovnih institucija.

Rezultati implementiranih aktivnosti i efekti projekta na zaštitu životne sredine

Karakteristično za ovaj projekat je da podnosilac u izveštaju o realizaciji nigde nije naveo kako će postignuti rezultati uticati na zaštitu životne sredine. Umesto toga izlistani su izvedeni radovi:

- izgrađena Eko učionica,
- postavljene dve metalne klupe sa štafnama,
- izgrađena staza od behaton ploča i ivičnjaka,
- dovršena staza od predškolskog pripremnog odeljenja do škole,
- izgrađene dve staze ka kotlarnici,
- izgrađena staza koja trenutno ne vodi nigde tj. prema mestu gde će se graditi letnjikovac,
- izgrađena staza od glavnog ulaza škole do ograde na glavnom putu.

Fotografije dobijene od škole putem zahteva za pristup informacijama od javnog značaja

U izveštaju je navedeno da u dvorištu nisu smanjene zelene površine, ali je u svakom slučaju dovoljno kvadratnih metara staza smanjilo mogućnost da na tim mestima bude zelenih površina. Pored navedenih radova koji nisu pomenuti u predlogu projekta, podnosilac je zajedno sa izvođačem radova probio betonsku ogradu i ugradio kapiju na dvorištu, sanirao betonsku ogradu pored glavnog puta, sanirao stepenike na starom ulazu, ugradio četiri manje klupe u dvorištu.

Pretraživanjem internet sajta²⁷ i Facebook grupe škole²⁸ ustanovljeno je da nema objavljenih informacija o projektu, niti ih ima u lokalnim elektronskim medijima. Takođe, na internet prezentaciji nema sekcija koje bi se odnosile na druge aktivnosti koje se odnose na zaštitu životne sredine, a koje su se održavale u Eko učionici.

U odgovoru na zahtev za pristup informacijama od javnog značaja koji je upućen rukovodstvu škole navedeno je da su se u proteklom periodu na pomenutoj lokaciji organizovale brojne slobodne aktivnosti, ali se samo jedna od njih (Čuvari prirode) može okarakterisati kao ona koja doprinosi podizanju znanja učenika i učenica o zaštiti životne sredine. U delu odgovora na zahtev direktor škole je jasno naveo da „*Eko učionica nije projektovana samo za razgovor o životnoj sredini.*“

Istraživački tim smatra da ovaj projekat nema bilo kakvog indikatora koji bi pokazao kako će učionica, staze, kapija, stepenice ili slični građevinski radovi unaprediti stanje u oblasti zaštite životne sredine u ovom kraju, smanjuje površine pod prirodnim pokrivačem, nije prevashodno usmeren na povećanje nivoa razumevanja očuvanja životne sredine učenika i učenica osnovne škole, te je njegov uticaj po životnu sredinu ocenjen kao **negativan**.

9. Podnosilac projekta: Hemijsko-tehnološka škola Božidar Đorđević Kukar

Naziv projekta: Opremanje eko učionice aparatima za ispitivanje vazduha i edukativna kampanja o zaštiti vazduha

Iznos: 222.000,00 dinara

Cilj projekta

Projekat Hemijsko-tehnološke škole ima za cilj podizanje ekološke svesti mladih (učenika i učenica osnovnih i srednjih škola, njihovi roditelji i građani). Ova edukacija bi se vršila putem kampanja i predavanja u školama. Nije navedeno kako će i javnost dobijati informacije o zagađenju vazduha imajući u vidu da je planirana i edukacija zajednice.

Rezultati implementiranih aktivnosti i efekti projekta na zaštitu životne sredine

Rezultati projekta ne korespondiraju ciljevima jer se u ovom delu navode samo efekti koje će nabavka instrumenata imati na izvođenje nastave i učenje. Nema dokaza o tome kada, gde i

²⁷ <http://osturekovac.edu.rs/>

²⁸ <https://www.facebook.com/OS.Turekovac>

kako je informativna kampanja sprovedena. Takođe, specifikacija troškova neophodnih za sprovođenje ovih aktivnosti sadrži instrument Gajgerov brojač, instrument koji se koristi za merenje jonizujućeg zračenja. Ispitivanja nivoa ovog zračenja nisu predviđena Uredbom o uslovima za monitoring i zahtevima kvaliteta vazduha²⁹ pa je nejasno kako su rezultati ovog merenja povezani sa ciljem projekta. Projektor i video bim potrebni su za održavanje prezentacija ali imajući u vidu da škola ima ekološku sekciju i tehničara za zaštitu životne sredine već 15 godina (kako je navedeno u predlogu projekta) pretpostavlja se da poseduje osnovne kapacitete za prezentaciju podataka učenicima, roditeljima i građanima.

Na internet stranici škole objavljene su fotografije nastale prilikom snimanja reportaže o ovom projektu³⁰. Pretragom internet stranice pronađen je i izveštaj pod nazivom „Informacije od javnog značaja u vezi sa aktivnostima na projektu“ koji se odnosi na projekat finansiran od strane grada Leskovca³¹. Međutim, imajući u vidu da je ovaj dokument kreiran i objavljen nakon slanja zahteva za pristup informacijama od javnog značaja od strane istraživačkog tima, može se pretpostaviti da je naknadno postavljen na stranici ove obrazovne ustanove.

Zbog trenutne epidemiološke situacije istraživači nisu imali mogućnosti za obilazak ove obrazovne ustanove.

U odgovoru na deo zahteva za pristup informacijama od javnog značaja koji se odnosio na informacije o vremenu organizovanja, mesta organizovanja i broju učenika svih tribina i edukativnih kampanja o zagađenosti vazduha, rukovodstvo škole je navelo da je u izveštajnom periodu održalo 4 radionica i obeležilo nekoliko važnih

Fotografije su dobijene od škole putem zahteva za pristup informacijama od javnog značaja

datuma (Dan čistog vazduha, Dan energetske efikasnosti, Dan životne sredine...). Analizom ovih aktivnosti može se utvrditi da kvalitet vazduha nije bila jedina tema kojom su se učenici i učenice bavili, već su ti bila i ostala predavanja o životnoj sredini što ne odgovara samom nazivu i cilju predloženog projekta ali je pretpostavka da odgovara nastavnom planu i programu ekološke sekcije ove obrazovne ustanove. Iako ovo ima pozitivnog efekta na podizanje svesti mladih, činjenica da je za potrebe projekta nabavljen aparat za merenje PM čestica u vazduhu, da su sva merenja vršena u okviru laboratorijskih vežbi prema nastavnom planu i programu i rezultati merenja nisu nigde javno objavljeni govori da je uticaj ovog

²⁹ <https://www.paragraf.rs/propisi/uredba-uslovima-monitoring-zahtevima-kvaliteta-vazduha.html>

³⁰ <https://www.facebook.com/htskukarleskovac/photos/pcb.1293132807817265/1293126214484591>

³¹ <http://htsleskovac.edu.rs/page4.html#next>

projekta na zaštitu životne sredine, a pre svega na informisanje šire zajednice o stanju životne sredine, **ograničen**.

10. Podnosilac projekta: OŠ Vožd Karađorđe

Naziv projekta: Mikroklima naše eko bašte

Iznos: 180.688,70 dinara

Cilj projekta

Projekat ove osnovne škole ima taksativno navedeno pet ciljeva od kojih su prva tri povezana sa opštim ciljem konkursa, dok su četvrti i peti isključivo vezani za obrazovni rad sa učenicima i ne spadaju u oblast zaštite životne sredine. Međutim, pre ove liste ciljeva naveden je još jedan cilj – formiranje meteorološke stanice. Dalje se kaže da će učenicima biti omogućena ispitivanja abiotičkih i biotičkih faktora što ne može biti učinjeno putem meteorološke stanice. Ovakav način postavljanja nepovezanih ciljeva, pored toga što ukazuje na neuređenost projektnog predloga, nekada otežava praćenje i evaluaciju projekta pa bi trebalo ukazivati na ovakve propuste podnosiocima prijave prilikom vraćanja projekata na usaglašavanje tj. revidiranje.

Rezultati implementiranih aktivnosti i efekti projekta na zaštitu životne sredine

Iz izveštaja o realizaciji projekta može se videti da su izvršena tri istraživanja u okviru škole tj. tzv. eko bašte u okviru obrazovne ustanove (buke, ugljen-dioksida, hlora i PH vrednosti) što je svakako dobar put kojim se osnovci mogu edukovati o temi zaštite životne sredine, ali bi efekat projekta bio veći da su dobijeni rezultati podijeljeni sa širom zajednicom imajući u vidu da su instrumenti nabavljeni novcem svih građana. Ono što se iz izveštaja ne vidi to je u odnosu na koje činioce su vršena istraživanja i koji su rezultati. Problematično je i to što je za interaktivnu tablu i meteorološku stanicu utrošeno više od 50% odobrenih sredstava, a da se iz izveštaja o realizaciji ne vidi na koji način su one doprinele ciljevima projekta.

Pretraživanjem internet sajta³² i Facebook grupe škole³³ ustanovljeno je da nema objavljenih informacija o projektu, niti ih ima u lokalnim elektronskim medijima. Takođe, na internet prezentaciji nema sekcija koje bi se odnosile na druge aktivnosti koje se odnose na zaštitu životne sredine, a koje su povezane sa predlogom projekta. Istraživači su u sekciji „Projekti“ pronašli opis projekta pod nazivom „Eko škola“ koji je takođe naveden u predlogu projekta koji finansira grad Leskovac. U opisu se navodi da eko škole podrazumevaju mrežu škola i obrazovnih ustanova koje imaju za cilj da upravljaju zaštitom životne sredine i obrazuju mlade za održivi razvoj. Na internet stranici Ambasadora održivog razvoja³⁴ navedeni su detalji o načinu na koji škole mogu da se prijave za ovaj program. Program Eko-škole ima za cilj da

³² <https://osvozdleskovac.edu.rs/>

³³ <https://www.facebook.com/groups/678739068902211/>

³⁴ <http://ambassadors-env.com/wp-content/uploads/Uputstvo-1.pdf>

podigne svest učenika o problemima u životnoj sredini i održivom razvoju, kroz nastavne i vannastavne aktivnosti, kao i kroz školske akcije i akcije u okviru zajednice. Fokus je na samom procesu obrazovanja. Škole koje su uspešno ostvarile svoje postavljene ciljeve dobijaju međunarodni sertifikat - Zelenu zastavu – koja predstavlja prestižnu eko-oznaku, svedočanstvo o posvećenosti škole da podstiče održivi način života sada i u budućnosti. Pretpostavka je da obrazovna ustanova ima kapaciteta da se uključi u ovaj program.

Zbog trenutne epidemiološke situacije istraživači nisu imali mogućnosti za obilazak ove obrazovne ustanove.

Na zahtev za pristup informacijama o projektu koji je istraživački tim uputio ovoj obrazovnoj ustanovi, nije odgovoreno.

Fotografije su preuzete iz projektnog izveštaja, koji je istraživački tim dobio putem zahteva za pristup informacijama od javnog značaja

Imajući u vidu da su svi instrumenti neophodni za rad nastavnika i učenika pribavljeni tek u septembru 2021. godine, efekte projekta na jačanje ekološke svesti je rano proceniti u momentu vršenja ovog istraživanja. Međutim, neophodno je naglasiti da je škola uključena u program Eko škole i teško je razdvojiti aktivnosti u ovom programu koji sprovode Ambasadori održivog razvoja od onih koje se odnose na implementaciju projekta finansiranog od strane grada Leskovca kroz konkurs za sufinansiranje i finansiranje projekata za zaštitu životne sredine. Zbog svega napred navedenog, istraživački tim smatra da su efekti projekta Mikroklima naše eko bašte na zaštitu životne sredine **ograničeni**.

11. Podnosilac projekta: Udruženje Konektor

Naziv projekta: Ceger za zelenu avanturu

Iznos: 103.000,00 dinara

Cilj projekta

Podnosilac projekta je jasno definisao ciljeve konkursa (smanjenje upotrebe plastičnih kesa, jačanje ekološke svesti) i svaki od njih jasno je povezan sa zaštitom životne sredine tj. sa konkretnim ciljem projekta – smanjenje plastičnog otpada. Posebno je važno uključivanje trgovinskih preduzeća u ovakve aktivnosti.

Rezultati implementiranih aktivnosti i efekti projekta na zaštitu životne sredine

Izveštaj o realizaciji projekta prati opisane aktivnosti u predlogu. Sve aktivnosti su implementirane, a i pored veoma ograničenih sredstava uključena su dva pravna lica u realizaciju aktivnosti.

Objave na društvenim mrežama³⁵ i izrađeni promotivni materijal³⁶ objavljeni su na Fejsbuk stranici podnosioca predloga projekta. Takođe, aktivnost podele promotivnog materijala je preneti od strane lokalnog informativnog portala³⁷. Nosilac projekta nema internet stranicu.

Fotografije su printscreen sa informativnog portala Jugpress <https://jugpress.com/ceger-za-zelenu-avanturu>

Uspešna realizacije ovakvih vrsta aktivnosti svakako doprinosi jačanju svesti građana o štetnosti upotrebe plastičnih kesa po životnu sredinu. S obzirom da nema podataka o zabrani upotrebe kesa kod pravnih lica koja su uključena u projekat ili drugih pravnih lica (pre svega trgovinskih preduzeća) ne može se proceniti efekat na životnu sredinu u vidu smanjivanja ukupne količine kesa i otpada koji od njih nastaje. Cilj da kod 65.000 ljudi svest o smanjenju upotrebe plastičnih kesa bude povećana je preambiciozno postavljen imajući u vidu da je podeljeno 200 cegera i da je u implementaciji projekta učestvovalo 10 osoba. Važno je napomenuti da je dostizanje cilja ovog projekta ugroženo i smanjivanjem traženog iznosa za

³⁵ https://m.facebook.com/konektor.rs/posts/538035224226548?_rdr

³⁶ https://m.facebook.com/konektor.rs/posts/535372957826108?_rdr

³⁷ <https://jugpress.com/ceger-za-zelenu-avanturu/?fbclid=IwAR1SLZtiGYE7dOC9TT7sxtlXFXQ97TFCmT6QvXHnHe5Kb-fa-V5OWJEtFc>

spровоđenje projektnih aktivnosti i to za 118.200,00 dinara. Zbog svega napred navedenog istraživači su ocenili da je **pozitivan** efekat ovog projekta na zaštitu životne sredine u određenoj meri **ograničen**.

12. Podnosilac projekta: Udruženje EU Zona

Naziv projekta: Bez pčela nema sveta! – podizanje svesti i podrška za očuvanje pčelarskih zajednica

Iznos: 103.000,00 dinara

Cilj projekta

Cilj projekta je uključivanje i informisanje javnosti, poljoprivrednih proizvođača, povrtara, pčelara, voćara, OCD-a i mladih o problemu ugrožavanja i uginuća pčela zbog neadekvatne upotrebe pesticida kao i jačanje pčelinjih zajednica. Značaj sprovođenja ovakve vrste projekta detaljno je opisan u projektnom predlogu.

Rezultati implementiranih aktivnosti i efekti projekta na zaštitu životne sredine

U periodu izrade ovog istraživanja izveštaj o realizaciji projekta nije dostavljen donatoru.

Pregledom društvenih mreža³⁸ istraživači su pronašli informacije o projektu i implementiranim aktivnostima³⁹. Informacije o projektu i aktivnostima organizacije objavljene su i u časopisu Srpski pčelar⁴⁰. Nosilac projekta nema internet stranicu.

Ciljevi projekta su jasni, specifični i povezani sa aktivnostima projekta. Istraživački tim je zaključio da sprovođenje ovog projekta ima **pozitivan** uticaj na zaštitu životne sredine. Međutim, ograničavanje efekata projekta učinjeno je smanjivanjem traženih sredstava za čak 266.000,00 dinara. Ono što istraživači nisu mogli da pronađu je video ili baner na internet stranici grada Leskovca⁴¹.

Fotografije preuzete sa Facebook strane udruženja EU Zona

³⁸ <https://www.facebook.com/photo?fbid=305658074504406&set=pcb.305658281171052>

³⁹ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=240998987636982&set=pcb.241000140970200>

⁴⁰ <https://www.facebook.com/photo?fbid=253327769737437&set=pcb.253328139737400>

⁴¹ <https://www.gradleskovac.org/>, datum pristupa 10.12.2021. godine

Podržani projekti u 2021/2022. godini⁴²

Podnosilac projekta	Naziv projekta	Odobren budžet (RSD)
Udruženje Konektor	Eko market tekstila	199,500.00
OŠ Trajko Stamenković	Japanski vrt	199,549.38
OŠ Vožd Karađorđe	Zelena oaza u holu škole	199,168.16
Udruženje Porečje	Kampanja kreće - pravilno odlaži smeće	199,400.00
OŠ Svetozar Marković	Učimo na čistom vazduhu - vrtne klupe	199,968.00
OIZZR Zdrav	Ozeleni naselje za zdrav vazduh	199,000.00
Udruženje Ringeraja	Les-eko-zdravko	124,800.00
JP Pijaca	Unapređenje životne sredine	180,000.00

Odluka o izboru projekata pravnih lica iz oblasti zaštite i unapređenja životne sredine za 2021. godinu doneta je od strane Gradskog veća grada Leskovca 7. decembra 2021. godine. Time se nastavlja loša praksa raspisivanja konkursa u poslednjem kvartalu tekuće godine, što nakon toga pomera početak implementacije projekata za sam kraj ili početak sledeće godine. Imajući u vidu da po saznanjima istraživača ugovori o realizaciji projekata nisu potpisani u decembru, to znači da se sa implementacijom projekata kreće tek u 2022. godini. U odluci Gradskog veća o izboru projekata se navodi da ukoliko iz opravdanih razloga dodeljena sredstva ne budu realizovana u fiskalnoj 2021. godini ista će biti obezbeđena Programom godišnjeg korišćenja sredstava Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca za 2022. godinu i biće realizovana u 2022. godini. Imajući u vidu da se ovaj program donosi po pravilu tokom godine za narednu godinu kao i da se projekti zaštite životne sredine sprovode nekada i tokom cele fiskalne godine, sve ovo unosi dodatne nejasnoće u oblast trošenja sredstava Fonda.

Zbog odbijanja Odeljenja za zaštitu životne sredine Gradske uprave grada Leskovca da dostavi istraživačima odobrene predloge projekata, istraživački tim nije imao uvid u njihovu sadržinu u trenutku izrade ovog istraživanja i analizirao je samo podatke iz pomenute odluke Gradskog veća.

Iznos ukupnih sredstava namenjenih finansiranju i sufinansiranju projekata i iznos namenjen pojedinačnim projektima je ove godine smanjen na 1.850.000,00 dinara i nijedan od podnosioca predloga projekata nije dobio iznos veći od 200.000 dinara što je i napomenuto u tekstu oglasa o sprovođenju javnog konkursa. Ovo po mišljenju istraživača može uticati na kvalitet i efekat podržanih projekata.

Primetno je povećanje broja udruženja čiji su projekti odobreni (4) ali je isti broj odobrenih projekata i korisnika budžetskih sredstava – obrazovnih ustanova i javnog preduzeća Pijaca Leskovac (4). Takođe se primećuje sličnost u nazivima projekta kod dva podnosioca – JP Pijace

⁴² Istraživački tim je pokušao da dobije predloge projekata po zahtevu za pristup informacijama od javnog značaja ali je od nadležnog Odeljenja za zaštitu životne sredine Gradske uprave grada Leskovca stigao odgovor da ove informacije još uvek nisu informacije od javnog značaja jer ugovori o realizaciji nisu potpisani sa podnosiocima predloga projekata.

Leskovac i OŠ Svetozar Marković koji mogu ukazivati na projekte slične sadržine kao i oni koji su odobreni i na prošlogodišnjem konkursu.

Zaključak

U istraživanju „Leskovački eko dinar na skeneru“⁴³ u kome se istraživalo na koji način se troše sredstva budžetskog fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca navedeno je:

Nakon analize Programa korišćenja sredstava budžetskog fonda i Izveštaja o korišćenju sredstava, mogu se uočiti nekoliko aktivnosti koje ne pripadaju zaštiti životne sredine, a finansirane su sredstvima budžetskog fonda, što je nenamensko trošenje. Uočavaju se i prenosi sredstava budžetskog fonda javnim preduzećima čiji je osnivač lokalna samouprava, što zakonom nije dopušteno.

I nekoliko godina nakon ove analize lokalna samouprava, sada putem konkursa za izbor projekata za dodelu i korišćenje sredstava za finansiranje i sufinansiranje projekata iz Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca, nastavlja sa praksom finansiranja javnih preduzeća i budžetskih korisnika i to u svrhu implementacije onih aktivnosti koje suštinski ne pripadaju zaštiti životne sredine. Na primer, karakteristično za sve odobrene projekte obrazovnih ustanova je da „podizaju ekološku svest“ na taj način što obezbeđuju nedostajuću opremu za rad ustanove (npr. instrumente za laboratorijske vežbe). Pretpostavka je da nosilac projekta ima tehničke i ljudske kapacitete za sprovođenje projektnih aktivnosti koje predlaže. Takođe, pretpostavka je da škola poseduje sve što treba da obavlja nastavu, prenese znanje učenicima bez obzira na predmet/temu. Istraživači su tokom istraživanja zaključili da se neka oprema (video bimo, projektori, interaktivna tabla) pribavljala samo za predstavljanje podataka koji su kroz projekat dobijeni ili prikazivanja izrađenih prezentacija. U nekim slučajevima, takvi podaci nisu ni javno dostupni (npr. merenje kvaliteta vazduha). Takođe, stiče se utisak da su merenja zagađujućih materija, tema od posebnog interesa sa lokalnu zajednicu, vršena samo kako bi se ispunio nastavni plan i program određene obrazovne ustanove.

Problem koji se javlja kod analiziranih projekata je i taj što se pod zaštitu životne sredine podvode aktivnosti na uređenju prostora ili objekta. Dok škole grade ili uređuju „eko“ prostore (letnjikovce, učionice, amfiteatre, staze, holove), javno preduzeće vrši čišćenje i uređenje svog poslovnog objekta (pijace br. 3). Čišćenje prostora, obezbeđivanje kanti i sl. je aktivnost i jednog udruženja građana iako je to u nadležnosti komunalnih preduzeća.

U svim predlozima odobrenih projekata navedeno je da se bave podizanjem ekološke svesti određene grupe ljudi ili zajednice. Ono što nedostaje je svakako raznovrsnost projekata s obzirom na to da je oblast zaštite životne sredine veoma široka imajući u vidu činjenicu da opšti cilj konkursa predviđa podršku za projekte koji služe sprečavanju ili smanjenju zagađivanja životne sredine, održivom upravljanju prirodnim resursima i dr.

⁴³ <https://staniste.org.rs/wp-content/uploads/2018/01/Leskovac-Tekst-Ekolist.pdf>

Ocenjeno je da veći broj projekata (8) ima ograničenog ili čak negativnog uticaja na životnu sredinu, tri imaju pozitivnog dok jedan nema uticaja na zaštitu životne sredine. Međutim, Komisija za izbor projekata je smatrala da svi oni zaslužuju da budu finansirani sredstvima građana i građanki Leskovca.

Zbog odbijanja Odeljenja za zaštitu životne sredine Gradske uprave grada Leskovca da dostavi istraživačima odobrene predloge projekata za 2021/2022 godine, istraživački tim nije imao uvid u njihovu sadržinu u trenutku izrade ovog istraživanja i nije mogao da proceni njihov uticaj na zaštitu životne sredine.

Preporuke

Preporuka 1 – povećati iznos novčanih sredstava namenjenih za finansiranje i sufinansiranje projekata u Programu godišnjeg korišćenja sredstava Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca

Preporuka 2 –precizno definisati opšti cilj konkursa; definisati specifične ciljeve konkursa u zavisnosti od identifikovanih problema zaštite životne sredine na teritoriji grada Leskovca;

Preporuka 3 – izbrisati deo 11. obrasca za podnošenje predloga projekata koje se odnosi na izvođenje građevinskih radova;

Preporuka 4 – izmeniti Pravilnik o uslovima za dodelu i korišćenje sredstava za finansiranje i sufinansiranje projekata iz Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca i to u sledećim članovima:

Član 1 - Ovim pravilnikom utvrđuju se uslovi koje moraju ispunjavati učesnici konkursa za dodelu i korišćenje sredstava za finansiranje i sufinansiranje projekata Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca (u daljem tekstu: Fond), uslovi i način dodeljivanja sredstava, kriterijumi i merila za ocenjivanje predloga projekata, način praćenja namenskog korišćenja sredstava i ugovorenih prava i obaveza, kao i druga pitanja od značaja za dodeljivanje i korišćenje sredstava Fonda (u daljem tekstu: Pravilnik).

Član 2 - Pravo učešća na konkursu za dodelu i korišćenje sredstava za finansiranje i sufinansiranje projekata iz Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca imaju sva pravna lica, osim direktnih i indirektnih korisnika budžeta grada Leskovca ili drugih jedinica lokalne samouprave sa teritorije Republike Srbije, pravnih lica čiji je osnivač grad Leskovac ili druga jedinica lokalne samouprave sa teritorije Republike Srbije i pravnih lica koja se većinskim delom finansiraju iz budžeta grada Leskovca ili budžeta drugih jedinica lokalne samouprave sa teritorije Republike Srbije (u daljem tekstu: Korisnici).

Član 3 - Sredstva za finansiranje i sufinansiranje projekata iz Fonda za zaštitu životne sredine na teritoriji grada Leskovca koristiće se u skladu sa Zakonom, Programom godišnjeg korišćenja sredstava Fonda, nacionalnim i lokalnim strategijama i planovima u oblasti zaštite životne sredine

Član 4 - Programom godišnjeg korišćenja sredstava Fonda, koji se donose u skladu sa Nacionalnim programom zaštite životne sredine i drugim strateškim dokumentima u oblasti zaštite životne sredine, nakon ocene nadležne stručne službe, Gradske uprave grada Leskovca - Odeljenja za zaštitu životne sredine, Predsednik budžetskog Fonda (u daljem tekstu: Predsednik) za svaku godinu predlaže finansijska sredstva, koja će se dodeljivati za finansiranje i sufinansiranje projekata učesnika konkursa iz oblasti zaštite i unapređenja životne sredine iz člana 3. ovog Pravilnika.

Član 5 - Sredstva iz člana 4. ovog Pravilnika dodeljuju se na osnovu javnog konkursa. Nakon ocene nadležne stručne službe, Gradske uprave grada Leskovca - Odeljenja za zaštitu životne sredine, a na predlog Predsednika, javni konkurs raspisuje u prvom kvartalu Gradsko veće grada Leskovca, a najmanje jednom za tekuću budžetsku godinu. Konkurs se objavljuje na zvaničnoj internet strani grada Leskovca i u nekom od javnih glasila koje izlazi na teritoriji grada Leskovca.

Član 6 - Korisnici sredstava Fonda iz člana 2. ovog pravilnika moraju ispunjavati sledeće uslove:

- 1) da imaju status pravnog lica;
- 1a) da nisu direktni i indirektni korisnici budžeta grada Leskovca ili drugih jedinica lokalne samouprave sa teritorije Republike Srbije; da nisu pravna lica čiji je osnivač grad Leskovac ili druga jedinica lokalne samouprave sa teritorije Republike Srbije; da nisu pravna lica koja se većinskim delom finansiraju iz budžeta grada Leskovca ili budžeta druge jedinice lokalne samouprave sa teritorije Republike Srbije ;
- 2) da imaju sedište, odnosno prebivalište na teritoriji grada Leskovca;
- 3) da podnesu zahtev/prijavu za finansiranje i sufinansiranje projekata;
- 4) da sa Fondom zaključe ugovor o korišćenju sredstava i
- 5) da ispune ostale uslove propisane javnim konkursom Fonda.

Član 8. - Zahtev/prijava za finansiranje i sufinansiranje projekta sadrži:

- 1) podatke o podnosiocu zahteva/prijave;
- 2) reference i kapacitete podnosioca zahteva/prijave;
- 3) naziv i opis projekta;
- 4) podatke o rukovodiocu projekta koji je neposredno zadužen za realizaciju;
- 5) ukupnu procenjenu vrednost projekta, učešće Fonda u finansiranju i sufinansiranju projekta i učešće drugih izvora finansiranja;
- 6) specifikacija planiranih troškova;
- 7) svrhu i ciljeve projekta;
- 8) ciljna grupa kojoj je projekat namenjen;
- 9) veza predloga projekta sa strateškim dokumentima iz oblasti zaštite životne sredine;
- 10) pregled osnovnih aktivnosti u projektu sa akcionim planom;
- 11) lista rizika za uspešnu realizaciju projekta;

- 12) vreme potrebno za realizaciju projekta;
- 13) rezultate i efekte koji se očekuju;
- 14) održivost projekta.

Član 10 - Postupak po javnom konkursu za finansiranje i sufinansiranje projekata iz Fonda, sprovodi Komisija za izbor projekata pravnih lica iz oblasti zaštite i unapređenje životne sredine (u daljem tekstu: Komisija), čije članove predlaže Predsednik, koji tom prilikom uzima u obzir profesionalnu delatnost, iskustvo u upravljanju projektima i postignute rezultate imenovanih lica u oblasti zaštite životne sredine.

Profesionalna biografija predloženih članova komisije i informacija o rezultatima imenovanih lica u oblasti zaštite životne sredine sastavni su deo odluke o izboru članova Komisije.

Komisiju iz stava 1. ovog člana čine predsednik i četiri člana, a obrazuje je Gradsko veće grada Leskovca.

Član 11 - Ocenjivanje projekata vrši se sa aspekta značaja projekata za zaštitu, očuvanje, održivo korišćenje i unapređenje životne sredine kao i ispunjenosti ostalih ciljeva utvrđenih propisima i strateškim dokumentima iz oblasti zaštite životne sredine.

Član 12. st. 2. - Svaki član komisije dodeljuje bodove za svaki kriterijum pojedinačno i bodovne liste svih članova komisije čine sastavni deo zapisnika o radu Komisije.

Član 13. - O radu Komisije sačinjava se Zapisnik, koji potpisuju predsednik i članovi komisije kao i zapisničar.

Komisija je u obavezi da donese obrazloženi predlog Odluke o izboru projekata za finansiranje i sufinansiranje iz sredstava Fonda, a najkasnije u roku od 30 dana od dana isteka konkursa.

Obrazloženje Odluke o izboru projekata za finansiranje i sufinansiranje iz sredstava Fonda obavezno sadrži i bodovne liste za sve podnete predloge projekata, kao i razloge zbog kojih projekti nisu podržani.

Stručne i administrativne poslove za potrebe Komisije obavlja Gradska uprava grada Leskovca - Odeljenje za zaštitu životne sredine.

U svom radu Komisija primenjuje Poslovnik o radu Gradskog veća.

Lista analiziranih dokumenata

- Odluka o budžetu grada Leskovca za 2020. godinu (Službeni glasnik grada Leskovca br. 34/2019)
- Odluka o izmeni i dopuni odluke o budžetu grada Leskovca za 2020. godinu (Službeni glasnik grada Leskovca br. 42/2019)
- Odluka o budžetu grada Leskovca za 2021. godinu (Službeni glasnik grada Leskovca br. 46/2020)
- Odluka o Fondu za zaštitu životne sredine grada Leskovca (Službeni glasnik grada Leskovca br. 18/2009 i 7/2017)
- Odluka o usvajanju Programa razvoja grada Leskovca sa Akcionim planom 2015 – 2020 godine (Službeni glasnik grada Leskovca br. 28/2015)
- Pravilnik o uslovima za dodelu i korišćenje sredstava za finansiranje i sufinansiranje projekata iz Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca (Službeni glasnik grada Leskovca br. 35/2016 i 16/2017)
- Program korišćenja sredstava budžetskog Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca za 2020. godinu br. 061-1/20-II od 15.01.2020. godine
- Odluka o sprovođenju javnog konkursa za finansiranje i sufinansiranje projekata iz Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca u 2020. godini br. 061-12/20-II od 23.09.2020. godine
- Rešenje o obrazovanju komisije za izbor projekata pravnih lica iz oblasti zaštite i unapređenja životne sredine br. 061-15/20-II od 23.10.2020. godine
- Odluka o izboru projekata pravnih lica iz oblasti zaštite životne sredine br. 061-20/20-II od 02.12.2020. godine
- Odluka o izmeni i dopuni odluke o izboru projekata pravnih lica iz oblasti zaštite životne sredine br. 061-20/21-II od 11.02.2021. godine
- Odluka o sprovođenju javnog konkursa za finansiranje i sufinansiranje projekata iz Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca u 2021. godini br. 061-22/21-II od 07.10.2021. godine
- Rešenje o obrazovanju komisije za izbor projekata pravnih lica iz oblasti zaštite i unapređenja životne sredine br. 061-23/21-II od 10.11.2021.godine
- Zapisnici sa sastanaka Komisije za izbor projekata pravnih lica iz oblasti zaštite i unapređenja životne sredine br. 263/21-09, 274/21-09, 278/21-09 i 281/21-09
- Predlozi projekata odabranih na javnom konkursu za finansiranje i sufinansiranje projekata iz Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca u 2020. godini
- Izveštaji o realizaciji projekata odabranih na javnom konkursu za finansiranje i sufinansiranje projekata iz Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca u 2020. godini
- Obaveštenja nosilaca projekata o aktivnostima na projektima odabranim na javnom konkursu za finansiranje i sufinansiranje projekata iz Fonda za zaštitu životne sredine grada Leskovca u 2020. godini (dobijeni po zahtevu za pristup informacijama od javnog značaja)

